

DET KONGELEGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

631.00
5/11-08
200803042-032

Deres ref.
200803042 - /PGUFJS

Vår ref.
200804818- /ÅST

Dato
04.11.2008

Høring - Forslag til endringer i gjeldsordningsloven

Vi viser til Barne- og likestillingsdepartementets brev av 18. juli 2008 med vedlegg.

Justisdepartementet har følgende merknader:

1. KRAVET OM UTENRETTLIGE FORHANDLINGER ("EGENFORSØK")

I høringsnotatet foreslås det at kravet om egenforsøk skal anses oppfylt der kommunen har vurdert saken etter gjeldsordningsloven § 1-5 og funnet at saken ikke egner seg for utenrettslig behandling. Justisdepartementet støtter i prinsippet forslaget, men mener det har fått en noe uheldig utforming. Vurderingstemaet bør være om kommunen – etter å ha vurdert saken – mener at saken egner seg for utenrettslig behandling eller ikke. Slik forslaget nå er utformet (med en uttrykkelig henvisning til "*kommunens muligheter til å yte bistand i saken*" i § 1-3), fanger det også opp situasjonen der kommunen ikke har hatt kapasitet til å vurdere saken, for eksempel på grunn av ressurssituasjonen i kommunen. Det bør i seg selv ikke være tilstrekkelig til å anse egenforsøk-vilkåret som oppfylt.

Vi foreslår til overveielse å stryke tredje punktum i det nye tredje ledd. Paragraf 1-5 gjelder uavhengig av § 1-3.

2. LÅNEOPPTAK I GJELDSORDNINGSPERIODEN

Endringsforslaget går ut på at det ikke skal kreves samtykke fra alle kreditorene i

forbindelse med skyldnerens låneopptak i gjeldsordningsperioden. Det skal være tilstrekkelig med samtykke fra namsmannen. Justisdepartementet er enig i at samtykke fra namsmannen bør være tilstrekkelig, og støtter forslaget.

Vi antar det har vært meningen at forslaget til bokstav d i § 3-5 skal lyde: "... som er egnet til å skade *kreditorenes interesser*".

3. GJELDSORDNING FOR SKYLDNERE BOSATT UTENFOR NORGE

Justisdepartementet er enig i at det kan være gode grunner til å la personer som bor i utlandet, søke om gjeldsordning. Forslaget reiser imidlertid enkelte problemstillinger. For det første er det et spørsmål hvilke krav som i disse situasjonene skal stilles til egenforsøk. Vi viser her til at skyldneren ikke vil kunne søke veiledning i en kommune som deretter kan anbefale gjeldsordning. Det virker dermed uklart hvordan dette forslaget vil forholde seg til den foreslåtte endringen i § 1-3 tredje ledd.

Videre vil beregningen av livsoppholdsutgifter være vanskeligere enn der skyldneren er bosatt i Norge. I høringsnotatet argumenteres det med at den samme problemstillingen oppstår der en skyldner flytter utenlands under gjeldsordningsperioden.

Justisdepartementet har ikke oversikt over praksis med hensyn til endring i livsoppholdssatsene i forbindelse med flytting og om hvor ofte det fører til en endring i livsoppholdssatsene. Vi antar likevel at forslaget vil medføre merarbeid for namsmennene, se punkt 10 nedenfor.

For personer bosatt i utlandet antar vi dessuten at spørsmålet om behandlingen av gjeld til utenlandske kreditorer kan være mer praktisk enn i tilfeller der skyldneren bor i Norge. Selv om ikke denne gjelden skal trekkes inn i gjeldsordningen, er det et spørsmål om det skal tas hensyn til den ved beregningen av livsoppholdsutgifter.

Vi minner ellers om at spørsmålet om en nordisk avtale om gjensidig anerkjennelse av gjeldsordninger for privatpersoner har vært tatt opp på grunnlag av rapporten "Skuldsanering i Norden" (TemaNord 529:1999. I denne sammenheng viser vi til justisminister Knut Storbergets brev 17. januar 2007 til

./. Nordiske råd som vedlegges for ordens skyld. Spørsmålet ventes å bli tatt opp igjen i Nordisk ministerråds embetsmannskomiteé for lovgivningsspørsmål (EK-LOV) i 2008.

4. SKATTE- OG AVGIFTSKRAV

4.1 Utleggstrekk for skatte- og avgiftskrav i forhandlingsperioden

I høringsnotatet foreslås det at utleggstrekk for skatte- og avgiftskrav bortfaller på linje med andre (typer) utleggstrekk for uprioriterte krav.

Med dagens ordning vil det innebære en (tilfeldig) fordel for skattekreditor at gjeldsordningen trekker ut i tid, fordi utleggstrekkene løper som normalt i

forhandlingsperioden. Justisdepartementet er enig i at det gir en "ubalanse" når skatte- og avgiftskrav likevel ikke er prioritert i selve gjeldsordningen.

Justisdepartementet støtter også forslaget om å begrense antall krav som "forstyrrer" gjeldsforhandlingen.

I forslaget til endring av § 3-4 femte ledd synes det å være foreslått en endring også for bidragsforpliktelser etter § 4-8 første ledd bokstav d ved at ordet "løpende" er tatt inn. Etter vår vurdering kan dette innebære en begrensning sammenlignet med gjeldende rett. Paragraf 4-8 første ledd bokstav d omfatter bidragskrav som kan gå langt tilbake i tid. Det følger forutsetningsvis av at d åpner for at bidragskrav eldre enn fem år kan nedsettes. Dette innebærer så vidt vi kan se at også bidragskrav som ikke lenger "løper", kan være omfattet av d og dermed også av § 3-4 femte ledd. Vi ser ikke at denne endringen er nærmere kommentert, og reiser spørsmål om en slik begrensning er tilsiktet.

4.2 Krav sikret ved legalpant i bolig

Justisdepartementet har ikke merknader til dette forslaget.

4.3 Skatte- og avgiftskrav oppstått etter åpning

Det fremgår av høringsnotatet at formålet med endringen av § 4-8 første ledd bokstav c er å klargjøre bestemmelsen. Dessuten foreslås en endring av § 6-2 for å regulere situasjonen der skyldneren har betalt for mye i forskuddsskatt.

Når det gjelder § 4-8 første ledd bokstav c, har ikke Justisdepartementet merknader til innholdet i bestemmelsen, men bemerker at det bør fremgå klarere at den foreslåtte bokstav c annet ledd er et unntak fra første ledd. Vi foreslår til overveielse at siste del av setningen skrives om, for eksempel slik:

" skal skattegjeld som er oppstått før åpningstidspunktet, likevel dekkes fullt ut ved at dividenden til kreditorene settes tilsvarende ned, inntil skattekravet med tillegg av renter og omkostninger er innbetalt".

Forslaget til endring av § 6-2 reiser, særlig på grunn av plasseringen i første ledd, enkelte spørsmål. Kreves det her at en fordringshaver begjærer at det skal tas hensyn til utbetalingen, eller skal fordelingen til fordringshaverne skje uten slik begjæring? Skal retten medvirke? Vi foreslår til overveielse at forslaget formuleres slik: *" skal beløpet på begjæring av en fordringshaver fordeles på kreditorene... (osv.)"*.

Videre bør det i fjerde punktum føyes til *"skal likevel skyldneren"* for å tydeliggjøre at det er et unntak fra regelen i tredje punktum.

Endelig bør siste punktum vurderes strøket, fordi det fremstår som overflødig.

5. GJELDSFORHANDLINGENS LENGDE, ALTERNATIVE OPPGJØRSFORMER MV.

Justisdepartementet viser til det som er sagt om gjeldsordningsperioden i gjennomgåelsen i Ot.prp. nr. 55 (2005-2006) s. 157-158, og mener gjeldende rett bør videreføres. Vi er enige i at hensynet til skyldneren i mange tilfeller kan tale for at gjelden skal falle bort med en gang. Dette må likevel avveies mot hensynet til fordringshaverne, samt hensynet til den alminnelige rettsoppfatning. Bedringer av skyldnerens økonomi kan være et resultat av forhold utenfor skyldnerens sfære, for eksempel gjennom verdistigning på bolig.

I tillegg nevnes at livsoppholdssatsene under en gjeldsordning ligger høyere enn livsoppholdssatsene i andre sammenhenger, for eksempel sosialhjelpssatsene. Det kan argumenteres for at gjeldsordningen dermed ikke er altfor tyngende for skyldneren, slik at det er rimelig at det kreves en gjeldsordningsperiode.

Vi peker også på den betydningen gjeldsordningsperioden har for skyldnerens mulighet til å stifte ny gjeld. I en gjeldsordningsperiode vil gjeldsordningen fremgå hos kredittopplysningsbyråene. Det vil begrense skyldnerens muligheter til å stifte ny gjeld. Dersom gjelden faller bort med en gang, uten – eller med en kort – gjeldsordningsperiode, vil skyldneren lettere kunne oppta nye lån. Det kan virke urimelig overfor fordringshavere som nylig har fått slettet lån til skyldneren, og kan støte mot den alminnelige rettsoppfatningen. En endring medfører også spørsmål om kunngjøringsreglene bør endres, slik at det kreves kunngjøring i større utstrekning enn i dag.

De samme synspunktene gjør seg etter vårt syn gjeldende for førtidig avslutning av gjeldsordningen ved kontantoppgjør.

Slik lovforslaget til endring av § 4-2 er utformet, reiser de angitte alternativene flere spørsmål. Det reiser seg for eksempel spørsmål om det skal gjelde en ubetinget rett til å komme ut av gjeldsforholdene ved betaling av et engangsbeløp, eller om også dette alternativet skal være betinget av at det ikke er utsikter til forbedring av skyldnerens økonomi i en gjeldsordningsperiode.

6. SÆRLIG OM NÆRINGSGJELD

Justisdepartementet har ikke merknader til høringsnotatets drøftelser av spørsmålet om behandlingen av skyldnere med næringsgjeld.

7. GJELDSORDNING FOR STRAFFEDØMTE

En regel om på hvilket tidspunkt gjeldsforhandling kan åpnes, bryter med strukturen i § 1-4. Vi foreslår at man eventuelt i stedet forlenger bokstav b med for eksempel ”med mindre [sterke] resosialiseringshensyn tilsier at gjeldsforhandling likevel åpnes”.

8. ETTERPERIODEN

Justisdepartementet mener gode grunner kan tale for at etterperioden bør forbli som i dag. Spørsmålet må ses i sammenheng med gjeldsforhandlingsperiodens lengde, og vi viser til det som er sagt over i punkt 5.

9. BEHANDLINGEN AV STRAFFEBØTER UNDER GJELDSORDNING

Reservasjonen for bøtekrav i § 4-12 tredje ledd gjelder for forvaltningens adgang til å godta nedsettelse av kravet i en frivillig gjeldsordning. Vi er usikre på om en tilsvarende begrensning må sies å følge av fvl. § 20 med hensyn til tvungne gjeldsordninger. Det er imidlertid upraktisk å ha forskjellige regler for frivillige og tvungne gjeldsordninger. På denne bakgrunn kan vi slutte oss til BLDs forslag, men vi synes det er unaturlig å fremheve senvirkningsmuligheten i ordlyden.

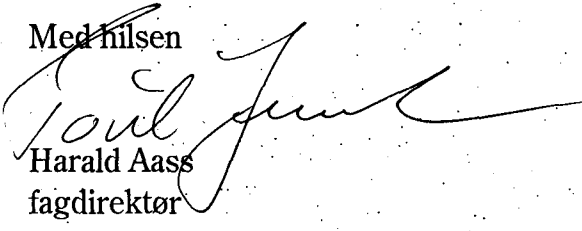
10. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Høringsnotatet mangler en redegjørelse for økonomiske og administrative konsekvenser. En slik redegjørelse skal alltid være med. Etter Justisdepartementets syn kan flere av lovendringsforslagene ha økonomiske og/eller administrative konsekvenser. Vi nevner blant annet:

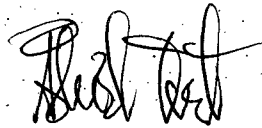
- Forslaget om at namsmannen skal kunne tillate gjeldsopptak under gjeldsforhandlingen fremfor at skyldneren må ha tilslutning fra samtlige fordringshavere kan bli tids- og ressurskrevende for namsmannen. Namsmannen må da vurdere om stiftelse av ny gjeld – for eksempel som ledd i en refinansiering – vil være hensiktsmessig i det enkelte tilfellet.
- Dersom det kan legges til grunn at kommunene anbefaler gjeldsforhandling i flere saker, vil en endring av regelen om egenforsøk kunne medføre flere gjeldsordninger. Også det vil ha økonomiske og administrative konsekvenser.
- Dersom det åpnes for gjeldsordning for skyldnere bosatt i utlandet, antar vi at det kan medføre noe merarbeid for namsmennene. Det vil for eksempel være vanskeligere å få oversikt over livsoppholdsutgifter.
- Det synes forutsatt i høringsnotatet at en adgang til gjeldsordning for skyldnere bosatt i utlandet vil medføre flere gjeldsordninger enn i dag. Det vil i så fall kunne ha økonomiske og administrative konsekvenser.
- Det vil også være relevant å se på hvordan eventuelle endringer i gjeldsordningsperiodens lengde vil virke inn på namsmannens oppgaver.

- Dersom gjeldsordningsperioden og eventuelt også etterperioden skal kunne forkortes, reiser Justisdepartementet også spørsmål om det bør skje en endring i kunngjøringsreglene. Det vil kunne ha både økonomiske og administrative konsekvenser.

Med hilsen

for

Harald Aass
fagdirektør

Åshild Tveit
Førstekonsulent

1 Vedlegg